

Źródło: <http://www.fotolia.com>

KURS

Podstawy/Elementy prawa
administracyjnego

MODUŁ

Akt prawny

2. Akt prawny

2.1 Pojęcie i rodzaje aktów prawnych

2.1.1 Pojęcie aktu prawnego

Akty to określenie dokumentów mających moc prawną. Wyróżniamy różne akty zależnie od wydającego je organu, od zakresu i podejmowanej tematyki, np. akty normatywne i administracyjne. **Akt prawny** to rezultat tworzenia prawa przez właściwy organ państwowy lub organ do tego upoważniony. Jest rozumiany także jako działanie organu państwa lub podmiotu prawnego zgodnie z obowiązującymi przepisami w celu wywołania skutków prawnych w konkretnym stosunku prawnym (orzeczenie lub inna czynność prawna). Akt prawny w tym rozumieniu może być jednostronny albo dwustronny czy też konstytutywny lub deklaratoryjny. Przykład aktu prawnego przedstawiono poniżej¹.

UCHWAŁA RADY POWIATU w KOSZALINIE
z dnia 29 października 2003 roku
w sprawie wyrażenia woli wspierania obywatelskiej inicjatywy projektu ustawy o utworzeniu
województwa środkowopomorskiego.

Na podstawie art. 4 pkt 22 Ustawy z dnia o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, 1688 i Nr 214, poz. 1806) uchwala się, co następuje:

§ 1.

1. Udziela się poparcia działaniom Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej utworzonego w celu zebrania 100 tysięcy podpisów pod obywatelskim projektem ustawy o utworzeniu województwa środkowopomorskiego celem przedłożenia projektu Marszałkowi Sejmu RP.
2. Apeluje się do mieszkańców oraz reprezentujących ich samorządów gmin, miast i powiatów, a także parlamentarzystów Pomorza Środkowego o aktywne wspieranie obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej dotyczącej utworzenia województwa środkowopomorskiego.
3. Apeluje się do mieszkańców innych regionów Polski, a także wszystkich ludzi dobrej woli o wsparcie wysiłków społeczności środkowopomorskiej w jej staraniach o utworzenie województwa środkowopomorskiego.

§ 2.

Stanowisko Rady Powiatu w sprawie utworzenia województwa środkowopomorskiego stanowi załącznik do uchwały.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu
Zdzisław Pawłowski

¹Z. Leoński, Samorząd terytorialny w RP, Warszawa, 2001, s. 56 – 62

Akt prawny **konstytucyjny** to akt, którego wydanie skutkuje powstaniem, zaniem lub zmianą stosunków prawnych. Skutki prawne powstałe w wyniku aktu konstytucyjnego mogą mieć charakter zależności, nakładać nowe obowiązki i powinności, mogą one czegoś zakazywać, a także tworzyć nowe stany prawne. Przykładami aktu konstytucyjnego są: decyzje o zmianie nazwiska, wydanie paszportu, zezwolenie na pobyt cudzoziemca, pozwolenie na broń, zakaz wywozu dóbr kultury za granicę.

Akt **deklaracyjny** to akt stwierdzający, że w określonej sytuacji adresat ma pewne prawa, ustalający granice uprawnień i stwierdzający istnienie stosunku prawnego. Przykładami aktu deklaracyjnego są: stwierdzenie nabycia obywatelstwa, dyplom uniwersytecki, stwierdzenie przyznania emerytury.

2.1.2 Rodzaje aktów prawnych

W nauce o prawie wyróżnia się następujący podział aktów prawnych:

- **akta obowiązujące powszechnie** – wiążą wszystkich, zarówno podmioty państwowe (organy, instytucje, funkcjonariuszy, itd.), jak i obywateli oraz wszystkie osoby znajdujące się pod jurysdykcją RP oraz podmioty prawne;
- **akta obowiązujące wewnętrznie** – dotyczą określonej liczby adresatów. Obowiązują zarówno adresata, jak i normodawcę, którzy są w zależności służbowej, np. zarządzenie, instrukcje, regulaminy, itp.

Wyróżniamy następujące rodzaje aktów prawnych:

Ustawa jest aktem normatywnym, uchwalanym przez Sejm przy udziale Senatu.

Szczegóły dotyczące tego aktu prawnego znajdują się w prezentacji pt. „Ustawa”.

Umowa międzynarodowa to zgodne oświadczenie woli państw, mające na celu wywołanie określonych skutków prawnych. Są zawierane przez dwa (umowy bilateralne) lub więcej (umowy multilateralne) państwa bądź organizacje międzynarodowe. Umowa międzynarodowa może mieć różną nazwę, np. traktat, pakt, konwencja, deklaracja, porozumienie, protokół, regulamin, karta, konstytucja, konkordat. Przedmiotem umowy międzynarodowej mogą być zagadnienia natury politycznej, ekonomicznej, ludnościowej, kulturalnej itp.

Niektóre umowy międzynarodowe wymagają ratyfikacji², tj. zatwierdzenia przez upoważniony do tego organ parlamentu danego państwa. W Polsce umowy międzyna-

² **Ratyfikacja umowy (ratification)** to zatwierdzenie umowy międzynarodowej przez organ do tego upoważniony. Wyróżniamy umowy ratyfikowane po wyrażeniu zgody w ustawie (przez Sejm), np. traktat, konkordat, deklaracja, pakt, układ oraz umowy bez konieczności wyrażenia zgody przez ustawę (czyli bez zgody Sejmu), np. umowy o charakterze gospodarczym. Treść umowy ratyfikowanej wiąże głowę państwa (w niektórych zaś państwach parlament). Uważa się ją za część porządku prawnego obowiązującego w państwie. Ratyfikowane umowy wiążą się z zawarciem pokoju, sojuszu, układu politycznego lub wojkowego. Najsłynniejszym paktem ratyfikowanym przez Sejm był pakt mówiący o wejściu Polski do struktur paktu północnoatlantyckiego (NATO). Podpisanie tego dokumentu wiązało się z konsekwencjami zmian niektórych przepisów prawnych. Ratyfikowane umowy wiążą się czasami z przystąpieniem Polski do organizacji międzynarodowych, np. Unii Europejskiej. Ratyfikowane umowy mogą obejmować zagadnienia związane z wolnością, prawami obywatelskimi, określonymi w konstytucji. Umowy ratyfikowane muszą przestrzegać zasad prawa międzynarodowego. Maksyma łacińska głosi: *pacta sunt servanda*, czyli „umów

rodowe ratyfikuje prezydent. Ratyfikacja niektórych umów międzynarodowych i jej wypowiedzenie wymaga zgody parlamentu wyrażonej w ustawie, jeżeli umowa dotyczy:

- pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych;
- wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w konstytucji;
- członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej;
- znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym;
- spraw uregulowanych w ustawie lub w których konstytucja wymaga ustawy.

O zamiarze przedłożenia Prezydentowi Rzeczypospolitej do ratyfikacji umów międzynarodowych, których ratyfikacja nie wymaga zgody wyrażonej w ustawie, prezes Rady Ministrów jest zobowiązany do zawiadomienia Sejmu.

Rozporządzenia z mocą ustawy mogą być wydawane jedynie w okresie stanu wojennego, gdy Sejm nie może zebrać się na posiedzenie. Może być wydane przez prezydenta na wniosek Rady Ministrów. Ten rodzaj rozporządzeń dotyczy sytuacji nadzwyczajnych.

Rozporządzenie jako akt normatywny może być wydawane przez Prezydenta RP oraz naczelne i centralne organy administracji państwowej (Rada Ministrów, Prezes Rady Ministrów, poszczególni – lub kilku – ministrowie, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji). Rozporządzenia mogą być wydawane wyłącznie na podstawie upoważnienia wynikającego z przepisu ustawy (delegacja ustawowa) i stanowią bardziej szczegółowe rozwinięcie przepisów zawartych w ustawach. Warunkami ważności rozporządzenia są: wyrażenie w konkretnej ustawie sformułowana delegacja ustawowa do wydawania rozporządzenia; zgodność treści rozporządzenia z przepisami ustawy i utrzymanie jej w granicach udzielonego upoważnienia.

Uchwała jest ujawnionym wyrazem woli kolegialnych organów władzy (Sejmu i Senatu) i administracji państwowej (Rady Ministrów) oraz organów samorządu terytorialnego. Uchwały podejmują również kolegialne organy różnych organizacji i jednostek. Uchwała nie jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa. W odróżnieniu od rozporządzenia dotyczy tylko pewnych zagadnień zawartych w ustawie. Do jej ważności niezbędna jest również delegacja ustawowa, na którą uchwała w chwili jej podejmowania i ogłaszania winna się powoływać.

Zarządzenie jest aktem normatywnym, wydawanym przez Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów i ministrów oraz kierowników urzędów centralnych na podstawie ustaw i w celu ich wykonania. Zarządzenia mogą mieć jedynie charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjne podległe tym organom. Zarządzenia na niższych szczeblach wydawane są przez terenowe organy administracji państwowej i organy samorządu terytorialnego, które stanowią źródła prawa miejscowego.

Aktem prawnym o mocy ustawy jest **dekret**, który może być ogłoszony przez inne niż Sejm i Senat organy władzy państwowej, np. w II Rzeczypospolitej dekrety wydawał prezydent, w PRL Rada Państwa. Najśłynniejszym dekretem był dokument z 13

należy dotrzymać”. Zgodnie z prawem zwyczajowym umowy ratyfikowane mają pierwszeństwo przed ustawą.

grudnia 1981 r. o nazwie *Dekret o stanie wojennym*. W obecnie obowiązującej konstytucji dekret, jako ustawę o wyjątkowym charakterze, może wydać Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów tylko podczas wojny i jedynie w określonych granicach prawa.

Akty wewnętrzne stanowią drugą grupę aktów prawnych po aktach wykonawczych. Organ wydający akt prawny kieruje akt wewnętrzny do adresata, czyli jednostki organizacyjnej sobie podległej, np. uchwały Rady Ministrów czy zarządzenia poszczególnych ministrów. Akty wewnętrzne nie mogą ograniczać praw obywatelskich określonych w konstytucji. Przykładem praw wewnętrznych może być np. zarządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Specjalną grupę akt wewnętrznych stanowią **akty wewnętrzne wiążące**. W Polsce należą do nich uchwały Sejmu, Senatu oraz niektórych organów administracji państwowej, np. Rady Ministrów, wojewody czy rady powiatu. Akty tego typu nie mogą być sprzeczne z powszechnie obowiązującym prawem, nie posiadają też uprawnień ustawowych.

Uchwały normatywne stanowiące przez Sejm i Senat oraz rząd, rady powiatu, rady gminy, sejmik wojewódzki mogą być w formie **uchwały wykonawczej** – wydanej w celu wykonania określonej ustawy oraz uchwały samoistnej – konsumującej prawo zawarte w konstytucji.

2.2 Hierarchia aktów prawnych

W Polsce obowiązuje uporządkowany hierarchicznie system aktów prawnych, tzn. każdy z nich zajmuje własne miejsce w zależności od rangi. Ważność aktu prawnego określa organ prawodawczy, który go ustala, np. ustawa jest wyższą rangą i ważniejsza niż akt prawny opracowany przez samorząd lokalny. Najwyższym i podstawowym aktem prawnym w Polsce jest konstytucja, a więc pozostałe akty prawne muszą jej podlegać.

Hierarchiczność systemu aktów prawnych oznacza również fakt, że **każdy akt prawny niższego rzędu musi być zgodny z aktem wyższego rzędu**. Natomiast akta niższego rzędu zazwyczaj uszczegóławiają problem opisany ogólnie w aktach wyższego rzędu. Akta wyższe rangą mają moc uchylać akta niższego rzędu. Z kolei akta równego rzędu mogą się wzajemnie uchylać.

Tworzeniem prawa zajmują się organy państwowe powołane do tego celu. W Polsce taką rolę spełnia parlament. O stanowieniu prawa może również zadecydować referendum (głosowanie) lub plebiscyt (ta forma w Polsce rzadko stosowana).

Hierarchia aktów prawnych w Polsce jest następująca:

- konstytucja;
- umowy międzynarodowe, które były ratyfikowane;
- rozporządzenia, dyrektywy i decyzje Unii Europejskiej;
- ustawy;
- rozporządzenia z mocą ustaw (dekrety);
- uchwały (akty wewnętrzne wiążące), rozporządzenia, zarządzenia;

- akty prawa miejscowego. Są to akta prawne obowiązujące powszechnie na terenie organu, który go wydał. Normodawcą w terenie może być: wojewoda, sejmik wojewódzki, rada powiatu, starosta, rada miasta, rada gminy i burmistrz. Akty prawa miejscowego mogą nosić nazwę uchwał, np. „Uchwała Rady miasta w sprawie budżetu na rok...”. Rozróżniamy trzy rodzaje tego typu aktów: **wykonawcze, ustrojowe i porządkujące**.



Rysunek 2.1 Hierarchia aktów prawnych

Źródło: <http://www.edukacja.dziennik.pl>

Ważnym aktem prawnym jest ustawa konstytucyjna, ponieważ ma moc prawną na równi z konstytucją. Może ona zawieszać na określony czas niektóre przepisy lub regulować najważniejsze bieżące sprawy w państwie. W polskiej konstytucji istnieje wzmianka o ustawie, która zmienia konstytucję.

W obecnym czasie obserwuje się rozszerzanie prawa, gdyż wchodzi ono w coraz bardziej szczegółowe dziedziny życia. Innym powodem tego zjawiska jest przystąpienie naszego państwa do Unii Europejskiej i stawiany przez nią wymóg zmiany dotychczasowych praktyk prawodawczych, np. nowa matura. Kolejnym powodem jest rozwój cywilizacyjny państwa i konieczność zmiany przepisów dotyczących, np. internetu, aborcji czy eutanazji.

W zrozumieniu kolejności zastosowania aktów prawnych pomogą Ci reguły kolizyjne prawa wewnętrznego.

W niektórych sytuacjach prawnych zdarza się, że akty prawne stoją ze sobą w sprzeczności. **Reguły kolizyjne** mają na celu usunięcie sprzeczności norm w systemie prawa.

Reguły kolizyjne

1. ***Lex superior derogat legi inferiori*** – norma wyższa uchyla normę niższą. Kryterium jest hierarchia danego aktu prawnego.
2. ***Lex specialis derogat legi generali*** – norma szczególna uchyla normę generalną. Kryterium jest szczegółowość danego aktu prawnego (czas powstania).
3. ***Lex posterior derogat legi priori*** – norma późniejsza uchyla normę wcześniejszą. Kryterium jest chronologiczność danego aktu prawnego. Nie dotyczy, jeśli norma wcześniejsza jest wyższa.
4. ***Lex posterior generali non derogat legi priori speciali*** – norma późniejsza ogólna nie uchyla normy wcześniejszej szczególnej.

Czasem zdarza się tak, że **do jednego przypadku można zastosować wiele przepisów**. Aby poradzić sobie z taką patową sytuacją, należy zastosować **kolizję reguł kolizyjnych**.

Kolizja reguł kolizyjnych

hierarchiczność > chronologiczność
chronologiczność < szczegółowość
hierarchiczność >=< szczegółowość

W zależności od konkretnej sytuacji, wedle teoretyków prawa, prymat należy przyznać kryterium hierarchiczności, natomiast najczęściej w orzecznictwie współczesnym pierwszeństwo ma zasada *lex specialis* (szczegółowości).

2.3 Budowa aktu prawnego

Akt prawny składa się z części **nieartykułowanej i artykułowanej**. Do części nieartykułowanej zalicza się następujące części aktu prawnego:

- określenie rodzaju aktu prawnego;
- data uchwalenia;
- nazwa i tytuł aktu;
- preambuła (w przypadku niektórych ustaw o szczególnej doniosłości, w tym ustaw zasadniczych).

Przykład:

Ustawa
z dnia 7 września 1991 r.
o systemie oświaty

W części artykułowanej znajdują się elementy³:

- przepisy ogólne – zakres stosunków społecznych normowanych przez akt;

³ Z. Niewiadomski, Prawo administracyjne, Warszawa 2007

- przepisy szczegółowe – konkretne normy regulujące stosunki społeczne;
- przepisy przejściowe i dostosowujące – regulacja wpływu nowego prawa na obowiązujące już normy;
- przepisy końcowe – przepisy dotyczące terminu wejścia aktu w życie (*vacatio legis*) i wygaśnięcia mocy prawnej innych aktów;
- podpis osoby pełniącej funkcję organu, który zgodnie z konstytucją danego państwa jest kompetentny do promulgacji danego typu aktu normatywnego.

2.4 Promulgacja

Warunkiem wejścia aktu w życie i obowiązywania go jest jego publikacja. Promulgacja to termin prawniczy pochodzący z języka łacińskiego od słowa *promulgato* – obwieszczenie. W teorii prawa promulgacja oznacza ogłoszenie aktu normatywnego, np. ustawy lub jakiejś uchwały w specjalnie przygotowanym do tego organie prasowym. Promulgacja oznacza wejście aktu normatywnego w życie i obwieszcza jego moc.

Promulgacja stosowana jest również w Polsce, taką ustawę zapisuje się w Dzienniku Ustaw RP. Promulgacja oznacza więc ogłoszenie i wprowadzenie aktu normatywnego do życia publicznego. Oznacza po prostu ogłoszenie i podanie do wiadomości wejścia ustawy⁴.

Promulgacja to także zamknięcie procesu ustawodawczego, na mocy prawa uznaje się, że ustawa wchodzi w życie i zaczyna obowiązywać – jest to proces wieńczący całą drogę ustawową. Promulgacja przysługuje władzy wykonawczej, która zatwierdza taki projekt i ogłasza jego urzędową datę wejścia w życie.

Prezydent dzięki swoim kompetencjom zatwierdza ustawę i tym samym potwierdza, że proces jej powołania odbył się zgodnie z powszechnie panującym i obowiązującym prawem, pod czym składa swój podpis jako głowa państwa, gwarantując tym samym praworządność danego procesu. Ogłoszenie aktu normatywnego odbywa się za pomocą organów promulgacyjnych, którymi są Dziennik Ustaw RP i Monitor Polski.

Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej jest domeną rządu, a ściślej premiera – prezesa Rady Ministrów. Podobnie Monitor Polski, z tą różnicą, że ten drugi ogłasza akty prawne, które nie są źródłem praw obywatelskich. Zarówno Dziennik Ustaw, jak i Monitor Polski dostępne są dla obywateli w formie papierowej i elektronicznej. W Dzienniku Ustaw RP ogłaszana jest m.in. konstytucja, ustawy i umowy międzynarodowe, z kolei w Monitorze Polskim zapisuje się zarządzenia i uchwały. Promulgacja nie tylko odbywa się w zakresie ustrojowo-politycznym, lecz także przebiega w instytucjach religijnych, np. u katolików.

Tak więc promulgacja oznacza prawne i oficjalne ogłoszenie aktu normatywnego.

Dnia 20 lipca 2000 r. weszła w życie **Ustawa o ogłoszeniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych**. Zgodnie z tą ustawą ogłoszenie aktów

⁴ Z. Leoński, Zarys prawa administracyjnego, Warszawa, 2004

prawnych jest obowiązkowe i ogłasza się je w dziennikach urzędowych. *Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie* (art. 88 pkt 1 Konstytucji RP).

Akta prawne wchodzi w życie po upływie 14 dni od ich ogłoszenia (chyba że w akcie jest podana inna data). Czas pomiędzy ogłoszeniem ustawy a wejściem jej w życie określa się *vacatio legis* i ma służyć zaznajomieniu się z opracowaną ustawą oraz przygotowaniu konkretnych organów do wdrożenia jej w życie.

Akta są publikowane w następujących dziennikach urzędowych:



Rysunek 2.2 Wykaz dzienników urzędowych

Źródło: opracowanie własne

- Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. RP) jest wydawany przez prezesa Rady Ministrów jako wydawnictwo urzędowe, w którym ogłaszane są:
 - konstytucje;
 - ustawy;
 - rozporządzenia z mocą ustaw;
 - umowy międzynarodowe;
 - rozporządzenia Prezydenta RP, premiera, Rady Ministrów lub jej członków, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji;
 - orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego;
 - akty dotyczące ogłoszonego stanu wojny i zawarcia pokoju;

- akty dotyczące referendum, wyborów parlamentarnych lub prezydenckich;
- akty ogłoszenia stanu wojennego, wyjątkowego i stanu klęski żywiołowej.



Rysunek 2.3 Strona tytułowa Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej

Źródło: <http://www.infor.pl>

- Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (MP) jest wydawany przez prezesa Rady Ministrów. Ogłasza treści następujących aktów prawnych:
 - zarządzenia Prezydenta RP, prezesa Rady Ministrów, poszczególnych ministrów;
 - orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawie aktów normatywnych;
 - uchwały Rady Ministrów;
 - niektóre uchwały Sejmu i Senatu RP;
 - akty dotyczące powołania premiera, odwołania rządu, powołania urzędników na wyższe stanowiska.



Rysunek 2.4 Strona tytułowa Dziennika Urzędowego Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”

Źródło: <http://www.infor.pl>

- Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski B”



Warszawa, dnia

г.

Nr

Poz.:

SPRAWOZDANIE FINANSOWE¹⁾10 000²⁾

30

STR.

204

OBWIESZCZENIE LUB OGŁOSZENIE¹⁾10 001²⁾

3

404

10 000²⁾SPRAWOZDANIE FINANSOWE¹⁾

3

(treść sprawozdania)

Rysunek 2.5 Strona tytułowa Dziennika Urzędowego „Monitor Polski B”

Źródło: <http://www.infor.pl>

- **Dzienniki urzędowe poszczególnych ministrów odpowiedzialnych za resorty administracyjne.** Ogłasza się w nich treści aktów prawnych wydanych przez poszczególnych ministrów lub kierowników urzędów centralnych. Dotyczą spraw resortowych, mogą zawierać również uchwałę rządu uchylającą zarządzenie danego ministra.



Warszawa, dnia

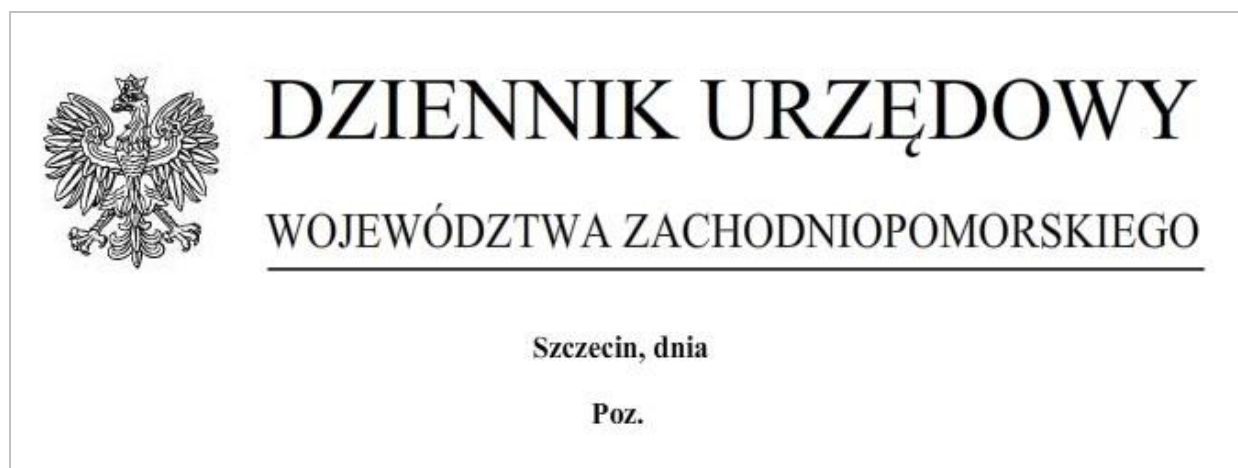
Poz.

Rysunek 2.6 Przykładowa strona tytułowa Dziennika Urzędowego Ministra Finansów

Źródło: <http://www.infor.pl>

- Wojewódzkie dzienniki urzędowe – publikacje wydawane przez wojewodów, np. Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego. Zawierają treści aktów miej-

scowych ustanowione przez organy samorządowe i rządowe w terenie oraz organy administracji niezespolonej. Wojewódzkie dzienniki urzędowe mogą zawierać również akty prezesa Rady Ministrów uchylające akty prawa miejscowego. Akty prawa miejscowego mogą być także ogłaszane w sposób przyjęty zwyczajowo, np. przez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie urzędu, który ogłasza akt prawny. Inną formą publikacji aktów prawnych jest ich ogłoszenie w lokalnych mediach (głównie dotyczy to aktów tworzonych przez samorządy terytorialne).



Rysunek 2.7 Przykładowa strona tytułowa Dziennika Urzędowego Województwa

Źródło: <http://www.infor.pl>

We współczesnym świecie ważną formą publikacji aktów prawnych jest **internet**, choć niesłabnącą popularnością cieszą się różnego rodzaju publikacje w druku (nie wliczając wymienionych). Do takich publikacji należy m.in. „Rzeczpospolita” oraz powszechnie dostępne broszury, wydawnictwa prawnicze, a nawet kampanie prowadzone w celu zapoznania się z obowiązującymi przepisami prawa.

W dalszym ciągu aktualna jest maksyma prawa rzymskiego *ignorantia iuris nocet* (nieznajomość prawa szkodzi) oraz art. 2. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który mówi: *Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym (...)*. Oznacza to, że w naszym kraju ważną zasadą obowiązującą w równym stopniu obywateli i organy państwowe jest zasada przestrzegania norm prawnych, czyli **praworządność**. Państwo prawa (praworządne, prawne) oznacza taką organizację, w jakiej właściwie funkcjonują przepisy prawa zawarte w konstytucji oraz innych aktach prawnych. Oznacza również ścisłe określenie przepisami prawnymi zależności pomiędzy organami państwa i innymi instytucjami a obywatelami. Działalność administracji państwowej poddana jest ścisłej kontroli prawnej. Z kolei obywatele mają przeświadczenie o nienaruszalności swoich praw, gdyż konstytucja zapewnia im pełną ochronę. W razie naruszenia tych praw obywatele mają możliwość zwrócenia się do niezawisłych sądów. Funkcjonowanie państwa prawa to warunek utrzymania demokracji, którą zdobyliśmy po 1989 roku.

Baza **Internetowy System Aktów Prawnych – ISAP** zawiera opisy bibliograficzne i teksty aktów prawnych opublikowanych w wydawnictwach urzędowych: Dzienniku Ustaw oraz „Monitorze Polskim” wydawanych przez prezesa Rady Ministrów. Akty normatywne i inne akty prawne podlegające ogłoszeniu ogłasza się w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu Ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565 z późn. zm.). Kancelaria Sejmu dokłada wszelkich starań, aby informacje z bazy ISAP były zamiesz-

czane niezwłocznie po ich opublikowaniu w postaci elektronicznej, żeby były rzetelne i kompletne. Nie może jednak ponosić odpowiedzialności za skutki działań podjętych na podstawie informacji publikowanych w ISAP w sieci Internet. ISAP nie jest źródłem prawa, a elektroniczna wersja tekstów ujednoliconych ustaw opracowywanych w KS może być dla naszych użytkowników jedynie materiałem informacyjnym i pomocniczym.

Internetowy System Aktów Prawnych jest dostępny w internecie pod adresem: <http://isap.sejm.gov.pl/>.

UWAGA! Z dniem 1 stycznia 2012 r. wydawca Dz. U. i M. P. zaprzestał nadawania numerów w rocznikach wydawnictw urzędowych, oznaczając jedynie kolejne numery pozycji w roczniku. Z uwagi na wymagania systemu ISAP i stosowanie (14-znakowego) identyfikatora zawierającego rok, numer i pozycję wszystkie dokumenty od 2012 r. mają w miejsce „numeru” wpisane „000”. Podczas wyszukiwania w formularzu do zadawania pytań należy podawać tylko rok i pozycję z pominięciem pola „numer”.

2.5 Literatura

2.5.1 Literatura obowiązkowa

- Ćwierz-Matysiak B., Wprowadzenie do prawa, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999.
- Leoński Z., Samorząd terytorialny w RP, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2001.
- Leoński Z., Zarys prawa administracyjnego, Wyd. Lexis Nexis, Warszawa 2004.
- Łukosz T., Prawo dla ekonomistów, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1998.
- Niewiadomski Z., Prawo administracyjne, Wyd. Lexis Nexis, Warszawa 2007.
- Zimmerman J., Prawo administracyjne, Wyd. Oficyna, Warszawa 2008.

2.5.2 Literatura uzupełniająca

- Ura E., Prawo administracyjne, Wyd. PWN, Warszawa 2008, s. 10 – 19.

2.5.3 Netografia

- www.lex.pl;
- www.rcl.gov.pl;
- www.sejm.gov.pl.

2.6 Spis tabel i obrazów

Rysunek 2.1 Hierarchia aktów prawnych.....	6
Rysunek 2.2 Wykaz dzienników urzędowych.....	9
Rysunek 2.3 Strona tytułowa Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej	10

Rysunek 2.4 Strona tytułowa Dziennika Urzędowego Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski	10
Rysunek 2.5 Strona tytułowa Dziennika Urzędowego Monitor Polski B.....	11
Rysunek 2.6 Przykładowa strona tytułowa Dziennika Urzędowego Ministra Finansów	11
Rysunek 2.7 Przykładowa strona tytułowa Dziennika Urzędowego Województwa	12

2.7 Spis treści

2. Akt prawny	2
2.1 Pojęcie i rodzaje aktów prawnych.....	2
2.1.1 Pojęcie aktu prawnego.....	2
2.1.2 Rodzaje aktów prawnych	3
2.2 Hierarchia aktów prawnych	5
2.3 Budowa aktu prawnego.....	7
2.4 Promulgacja	8
2.5 Literatura.....	13
2.5.1 Literatura obowiązkowa.....	13
2.5.2 Literatura uzupełniająca.....	13
2.5.3 Netografia	13
2.6 Spis tabel i obrazów.....	13